

סיכום מפגש ראשון - השולחן העגול לקידום אוריינות דיגיטלית

שנערך ביום ד', כ' באדר ב' תשע"ט, 27 במרץ 2019 בבית שיתופים שבבית יהושע

רקע

ישראל דיגיטלית מובילה מהלך לאומי לקידום אוריינות דיגיטלית. כחלק ממהלך זה, הוקם שולחן עגול רב מגזרי לעיסוק מתואם ומתמשך בתחום. בתאריך 27.03.19 נערך המפגש הראשון של השולחן העגול, בו נכחו בו נציגים ונציגות ממשרדי הממשלה, רשויות מקומיות, גופים עסקיים וארגוני חברה אזרחית (רשימת המשתתפים/ות והארגונים מפורטת ב**נספח א'**).

המפגש הראשון של השולחן העגול הוא פתיחה של מהלך מתמשך בהובלת ישראל דיגיטלית, שהשלב הראשון שלו יסתיים בנובמבר 2019. במסגרת התהליך יתקיימו שני מפגשים נוספים של השולחן העגול בחודשים יולי ונובמבר. במקביל, יוקמו שני צוותי עבודה, אשר השולחן העגול ינחה וינתב את פעילותם, בהם מוזמנים המשתתפים/ות וגורמים נוספים לקחת חלק. הצוותים יתכנסו בחודשים מאי ויוני, ויגבשו טיוטה ראשונית של תוצרי העבודה שלהם לקראת הצגתם בפני השולחן העגול בחודש יולי. במהלך חודש ספטמבר יתכנסו שוב צוותי העבודה לסיכום פעילותם בעקבות הנחיות השולחן העגול. בחודש נובמבר 2019 יתכנס השולחן העגול בפעם השלישית להצגת תוצרי צוותי העבודה וגיבוש המשך הפעילות. המשתתפים/ות מוזמנים/ות לקחת חלק בצוותי העבודה ואף להציע עצמם/ן לקחת חלק בצוות המוביל של אחד מצוותי העבודה (כמפורט בהמשך הסיכום) – זאת באמצעות פנייה למייל תהליך השיתוף dig-lit@sheatufim.org.il.

מטרות המפגש

- גיבוש מבט-על, מערכת משותפת של שפה, עקרונות ותפיסות, ומנגנונים מערכתיים שיקדמו שיתופי פעולה רחבים לצמצום הפער באוריינות דיגיטלית.
- יצירת כיווני פעולה אפשריים לצוותי העבודה של השולחן העגול.

סדר היום

09:30-10:00	התכנסות
10:00-10:30	פתיחה: ברכות, רקע והיכרות
10:30-11:00	התנסות ביישום מודל מערכתי
11:00-11:50	גיבוש כיוונים מערכתיים לעבודת השולחן
11:50-12:20	דיון במליאה: הצגת תוצרי הקבוצות והיערכות לצוותי העבודה בשולחן
12:20-12:30	סיכום

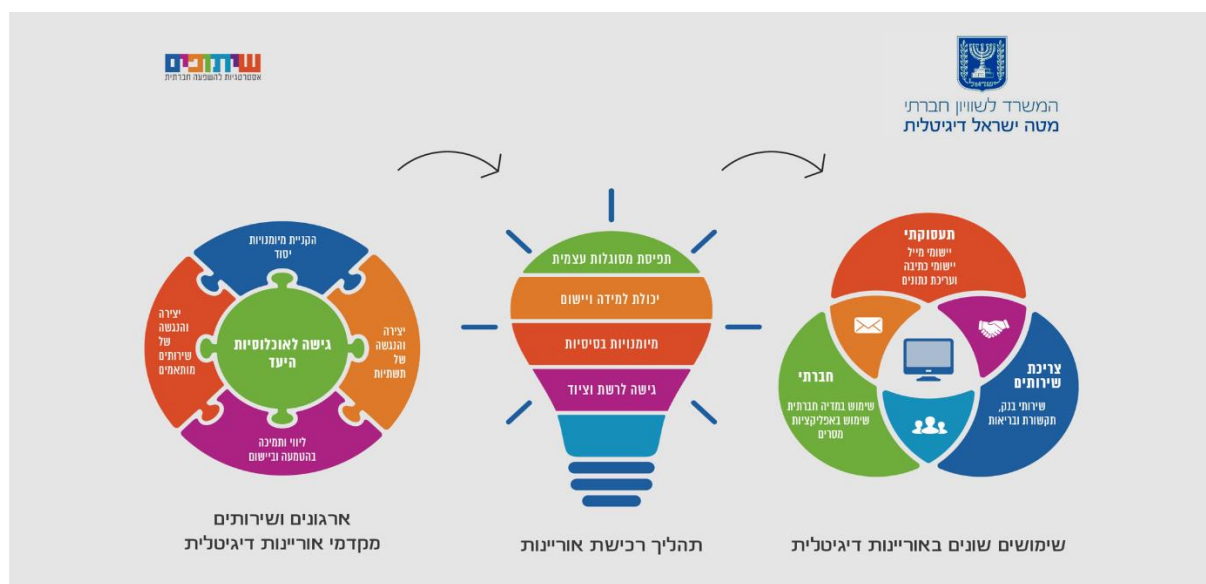
מהלך המפגש

ברכות ופתיחה

מר אבי כהן סקלי, מנכ"ל המשרד לשוויון חברתי בירך את משתתפי/ות המפגש. הוא ציין כי סוגיית הפער הדיגיטלי נמצאת בליבת הפעילות של המשרד לשוויון חברתי, אך הוא נוכח שאין מספיק שחקנים בחברה האזרחית שיכולים לסייע בעניין. המפגש במסגרת השולחן העגול הבין מגזרי נועד בין היתר להביא את כלל השחקנים ושחקנים חדשים לקדם את הנושא בטווח הארוך.

שי לי שפיגלמן, ראש מטה ישראל דיגיטלית, ציינה כי ישראל דיגיטלית הוקמה לפני 5 שנים בעקבות החלטת ממשלה, מתוך הבנה שיש פער גדול בין תפיסת ישראל כ-"startup nation" ובין המציאות בישראל, בה יש אוכלוסייה רחבה חסרת אוריינות דיגיטלית. היא ציינה כי יש חשיבות גדולה לצמצם את הפער הקיים באוריינות דיגיטלית. השולחן העגול הבין מגזרי הינו עוגן מרכזי להצלחה ברמה הלאומית, שניתן להשיגה רק באמצעות עבודה משותפת.

מרב חורב, ס' ראש מטה ישראל דיגיטלית לנושאי השכלה וחינוך, עבודה, רווחה ואוריינות דיגיטלית הציגה את המטרות ואת מסגרת השולחן העגול. היא ציינה כי ניתוח מעמיק שישראל דיגיטלית ביצעה בתחום האוריינות הדיגיטלית בישראל, העלה שחשוב לייצר מנגנון מערכתי משותף של השחקנים השונים ולפעול יחד להגברת ההשפעה החברתית. מטרת מהלך השיתוף הבין מגזרי הינה להרחיב ולהעמיק את הידע והכלים העומדים לרשות מטה ישראל דיגיטלית בגיבוש מבט על, מערכת מוסכמת של עקרונות ותפיסות, ומנגנונים מערכתיים שיחוללו שיתופי פעולה רחבים לקידום אוריינות דיגיטלית בישראל. מטה ישראל דיגיטלית יזם את התהליך מתוך תפיסה של שיתוף, תיאום ואיגום כוחות עם כלל בעלי העניין הרלוונטיים. תהליך השיתוף מבוסס גם על מיפוי מעמיק שנערך על-ידי ארגון "שיתופים", במסגרתו גובש מודל לתפיסת האוריינות הדיגיטלית בישראל. להלן המודל:

כמתואר במודל, במרכז בחינת סוגיית הפער באוריינות דיגיטלית נמצאת האזרח/ית (הנורה), שעבורה/ה תהליך רכישת האוריינות דורש גישה לתשתית וציוד, רכישת מיומנויות בסיס, פיתוח יכולת למידה ויישום. שלבים אלו יוכלו לייצר אצל/ה תפיסת מסוגלות עצמית בתחום השימוש באמצעים דיגיטליים. מימין (שלושה עיגולים שלובים): האוריינות הדיגיטלית חשובה בשל השימושים שהיא מאפשרת לפרט. המוטיבציות העיקריות שזוהו לרכישת אוריינות דיגיטלית הן צריכת שירותים דיגיטליים ממשלתיים ועסקיים, שימושים חברתיים כשליחת הודעות באפליקציות מסרים או רשתות חברתיות, והשתלבות בעולם התעסוקה. משמאל (עיגול מורכב מחמישה חלקים): כיום עיקר העשייה בתחום מרוכזת סביב הקניית מיומנויות יסוד, אך יש חשיבות רבה גם ליצירה והנגשה של תשתיות ויצירת שירותים מותאמים, כמו גם לליווי ותמיכה בהטמעה ויישום, כל אלו מתוך גישה לאוכלוסיות היעד חסרות האוריינות הדיגיטלית.

חברי וחברות השולחן העגול לקידום האוריינות הדיגיטלית וגורמים נוספים מוזמנים לקחת חלק במשימה החשובה של קידום האוריינות הדיגיטלית בישראל, במסגרת מפגשי השולחן העגול ובמסגרת צוותי העבודה, בהם יתקיים שיח פתוח ומאפשר לפעולה ורעיונות חדשים.

פעילות אישית וקבוצתית: התנסות ביישום המודל וגיבוש כיוונים מערכתיים לעבודת השולחן
לאחר פעילות היכרות קצרה באמצעות אפליקציית MENTIMETER, המשתתפים והמשתתפות החלו בחשיבה אישית על המודל שהוצג (ראו לעיל). לאחר מכן פנו לעבודה בצמדים / שלשות והתבקשו להתמודד עם תיאור מקרה, בו הוצג אתגר שדורש התערבות מערכתית לצורך קידום האוריינות הדיגיטלית בקרב קהילה כלשהי. המשתתפים גיבשו יחד רעיונות שונים להתמודדות מערכתית משותפת ורב מגזרית, שכוללת שחקנים שונים וכיווני פעולה חדשניים לאתגר.

בשלב הבא, המשתתפים והמשתתפות התכנסו בחמש קבוצות לדיון והפקת תובנות מהפעילות ומניסיונם/ן המקצועי, לטובת עבודה מערכתית רב-מגזרית בתחום האוריינות הדיגיטלית. המשתתפים/ות דנו בשאלות העולות לגבי אוריינות דיגיטלית, בעקרונות מנחים לפעולה רב מגזרית, ובגורמי אי הוודאות אליהם יש להתייחס בתכנון מהלכים עתידיים רחבים בקידום התחום. מתוך התובנות שעלו, גיבשו הקבוצות כיוונים לעבודה המשותפת של השחקנים השונים בתחום האוריינות הדיגיטלית, ובחרו מתוכם תוצרים אפשריים למשימות, שעליהן יהיו אמונים צוותי העבודה של השולחן העגול ויהוו את תוצרי השולחן במסגרת תהליך השיתוף בחודשים הקרובים.

דיון מסכם: היערכות לצוותי העבודה בשולחן

הקבוצות הציגו את התוצרים שנבחרו על ידן כתוצרים המועדפים לעבודת השולחן (ראה [נספח ב'](#)). הוסבר כי מתוכם ייבחרו שני רעיונות שיהפכו למשימות צוותי העבודה. הרעיונות ייבחרו ע"י מטה ישראל דיגיטלית וצוות תהליך השיתוף, יחד עם משתתפי/ות השולחן שיביעו נכונות לקחת חלק

בקבוצה מובילה לעבודת הצוותים. לכל אחד מצוותי העבודה יהיה גרעין מוביל, שיורכב מצוות תהליך השיתוף וממשתתפים/ות השולחן העגול שיביעו נכונות לכך. בסיום המפגש התבקשו המשתתפים/ות לסמן את הנושא המעניין אותם במיוחד מתוך התוצרים האפשריים.

בדיון המסכם ציינו המשתתפים/ות את הדברים הבאים, המובאים בעיקרם:

- יש לקדם היכרות מעמיקה יותר בין בעלי/ות התפקידים המשתתפים/ות בשולחן העגול.
- היוזמה לתהליך השיתוף הבין מגזרי הינה מבורכת ויש לקדם איגום הידע הקיים. הוצע לקיים סיורים לצורך הכרות קרובה עם המצב בשטח.
- יש צורך לבחון כיצד להתמודד עם אוריינות דיגיטלית בגילאים הצעירים יותר, על מנת שהפער באוריינות דיגיטלית לא ימשיך להתקיים עוד שנים רבות.

הגב' **מרב חורב** סיכמה את המפגש וציינה כי המפגש מהווה את תחילתו של תהליך שיתוף בין מגזרי להתמודדות עם אתגר מקצועי מורכב ביותר העומד לפתחו של מטה ישראל דיגיטלית. הפתרון אינו מצוי בידיו של שחקן אחד בלבד, אלא דורש שיתוף פעולה מצד שחקנים רבים. היא הודתה לכל מי שהגיעו לקחת חלק בשולחן העגול הבין מגזרי במסגרת תהליך השיתוף לקידום האוריינות הדיגיטלית, והדגישה כי נתראה בהמשך התהליך.

נספח א' - רשימת המשתתפים במפגש (לפי סדר הא"ב)

עמותת LOOP	1. וסים אבו סאלם
הילמ"ה	2. מיכל אופיר
חורה דיגיטלית	3. אברהים אלסייד
בנק לאומי	4. מאיה אלתר
משרד המדע והטכנולוגיה - מרכזי להב"ה	5. יוסף אסף לוי
רמת גן	6. אמנון בוז
מכבי שירותי בריאות	7. לילך בן ארצי
מחשבה טובה	8. אורנית בן ישר
ג'וינט אשל	9. דידי בן שלום
מסק מדיה בע"מ	10. איהאב ג'בארין
ג'וינט תבת	11. רועי ג'רופי
רשות האוכלוסין	12. מאיה דבורי יעקבסון
משרד החינוך - האגף לחינוך מבוגרים	13. אורנה דורי
עמותת אלפנאר	14. איחסאן הינו
יוניליבר	15. כוכב זיס
עמותת תפוח	16. קרן זיסמן
בנק לאומי	17. ליאת זטלר
אינג'אז	18. מוחמד ח'לאיילה
מנהל תחום בכיר פרויקטים דיגיטליים – רכש ממשלתי ופיננסים	19. איל ישי
סלקום	20. מיכל ישראלי
משרד התחבורה	21. גילי כהן
הרשות לפיתוח כלכלי במגזר הערבי - המשרד לשוויון חברתי	22. חגית כהן
רשות התקשוב הממשלתי היחידה לשיפור השירות הממשלתי לציבור	23. רותם כהן
בני ברק	24. ארלט מויאל
ירושלים	25. אבי מוליאן
משרד המדע והטכנולוגיה - מרכזי להב"ה	26. נתנאל מזא"ה
המשרד לשוויון חברתי אגף אזרחים ותיקים	27. חגי מלמד
המכללה האקדמית הרצוג	28. יונית סדן

עמותת תפוח	29. דניאל סאעת
יוניסטרים	30. ימית עזר שיקולסקי
קרן רש"י	31. לירון עזריאל
כל זכות	32. עדן פוקס
מנהל תחום מדיניות ותכנון, אגף אסטרטגיה	33. יונתן פז
נחף	34. ג'מאל פטום
יועצת מנכ"ל המשרד לשוויון חברתי	35. איה קירשברג
קרן קמ"ח	36. איציק קרומבי
מיקרוסופט	37. אורלי פרידמן מרטון
קיימא	38. נטע קליין
ג'וינט מינהלת קהילות דיגיטליות	39. אביגדור רבינוביץ
פיזר	40. טלי רוזין
משרד החינוך - האגף לחינוך מבוגרים	41. סמדר רטנבסקי
החברה למתנ"סים	42. אסף רשף
בנק הפועלים	43. שרונה תרשיש

מטה המשרד לשוויון חברתי וישראל דיגיטלית:

מנכ"ל המשרד לשוויון חברתי	44. אבי כהן סקלי
ראש אגף בכיר אסטרטגיה, מדיניות ותכנון, המשרד לשוויון חברתי	45. לירון הנץ
ס' ראש מטה ישראל דיגיטלית לנושאי השכלה וחינוך, עבודה, רווחה ואוריינות דיגיטלית	46. מרב חורב
מנהלת תחום אוריינות	47. סליי ביינסין
ראש מטה ישראל דיגיטלית	48. שי לי שפיגלמן

שיתופים:

מנכ"ל	49. שלמה דושי
מנהלת תהליכי שיתוף בממשלה	50. מירי יעקובי הורוביץ
מנהלת תהליך השיתוף	51. יסמין רובין קופר
יועצת בכירה לתהליך שיתוף	52. אור סרי
רכזת תהליך השיתוף	53. שני שביט

נספח ב' – סיכום העבודה בקבוצות: תוצרים אפשריים של השולחן העגול

תוצרים שהוצעו ע"י קבוצה 1 – מנחה: יסמין רובין קופר

- מיפוי קהלים וצרכים: בקרב שלוש האוכלוסיות המרכזיות חסרות האוריינות - החברה הערבית, החברה החרדית והגיל השלישי - ישנם תתי קהלים שלכל אחד צרכים אחרים. יש צורך לתת מענה מותאם לצרכים ולקהל.
- מודלים של רצף ברכישת אוריינות דיגיטלית: מודלים מערכתיים המספקים מענה לשלבים השונים של רכישת אוריינות, עד לרכישת מסוגלות עצמאית לשימושים הנדרשים.
- הגדרה משותפת ומוסכמת של אוריינות דיגיטלית

תוצרים שהוצעו ע"י קבוצה 2 – מנחה: אור סרי

- יצירת מדד אוריינות ארצי שיקבע מיהו אדם בעל אוריינות דיגיטלית. כל המידע שייאסוף יונגש בצורה מסודרת לכל הארגונים ולציבור לצורך קידום יוזמות, הבנת הנתונים והכוונת המטרות.
- יצירת מאגר מידע אחוד לתחום האוריינות הדיגיטלית, בדומה לפרויקט 265 של משרד הפנים וישראל דיגיטלית. מאגר זה יאגד דוגמאות של פרקטיקות שהצליחו לקדם אוריינות דיגיטלית ופתרונות לצרכי אוריינות שונים בהתאם למאפיינים השונים של הקהילות.
- ייצור Road Map - מפת תרחישים עתידיים הלוקחים בחשבון התפתחויות שישפיעו על תחום האוריינות הדיגיטלית וכן מודלים להתמודדות עם התרחישים השונים, כדי לסייע לקובעי המדיניות ברמה המקומית והארצית.

תוצרים שהוצעו ע"י קבוצה 3 – מנחה: סליי ביינסין

- תכנית עבודה משותפת שתייצר שפה משותפת, שלאורה יפעלו הגורמים השונים בתחום.
- שיתוף ידע בין גורמים שונים: יש הרבה ידע וחשוב להעבירו בין כל הרשויות והגורמים.
- יצירת פרקטיקות של שיתוף פעולה: נוצר שיתוף פעולה בתוך הקבוצה, יש להמשיכו ולהרחיבו, ולהעלות את המודעות לנושא בקרב גורמים נוספים.

תוצרים שהוצעו ע"י קבוצה 4 – מנחה: שני שביט

- יצירת פורום לשיתוף ידע: למשתתפים השונים יש זוויות ראייה שונות וניסיון מגוון בהתמודדות עם חוסר באוריינות דיגיטלית, לכן יש מקום ליצירת פורום שבו יוכלו לשתף מהידע הנצבר ברשותם/ן.
- יצירת מודל שיתוף פעולה בין הגורמים השונים להגשמת החזון המשותף לקידום האוריינות הדיגיטלית.

תוצרים שהוצעו ע"י קבוצה 5 – מנחה: מירי יעקובי הורוביץ

- הגדרת מדיניות: צריכה להיעשות תוך כדי פעולה, לא רק לחכות שתיווצר "מלמעלה" (על ידי הממשלה).
- סנכרון הפעולות בתחום באופן אסטרטגי.
- איגום משאבים: מיפוי וזיהוי הפערים, הכפילויות והממשקים בין הגורמים השונים בתחום האוריינות.